

NAPREDNJAK

List hrvatske pučke napredne stranke.

Pretpлата: na godinu Kr. 5.— Na pò god. Kr. 2.50. Za inozemstvo suviše pošt. trošak.
Pojedini broj u mjestu 6 para vanka 8.
Plativo i tuživo u Šibeniku.

IZLAZI SVAKOG PETKA

Izdavač, vlasnik i tisak „Pučka Tiskara“
D.r V. Iljadica i drugovi — Šibenik.
Odgovorni urednik: Krste Živković-Šupuk

Pretpлата šalje se administraciji. Pisma šalju se uredništvu Rukopisi se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju. Oglasi se računaju po 16 para po petiti retku; za više puta po pogodbi. Priopćenja i zahvale po 20 para po retku. Plaća se sve unaprijed.

Staro proklestvo.

Nije moglo biti zgodnijeg časa do ovoga kad je nad Hrvatskom proglašen protiv svakom pravu i razlogu Cuvajev komesarijat, da se diljem svih zemalja, gdje Hrvat i Srbin žive, povede jedna složna opća narodna akcija, koja bi imala da djeluje na sve strane. Takova akcija bila bi kao nikada do sada probudila u narodu svijest o zajednici interesa i budućnosti, istrle bi se mnoge predsude, koje još mogahu da ovdje ondje vladaju pogledom na razliku imena i vjere, a u životu stranačkom nastalo bi ono nužno i korisno pročišćenje duhova, u koliko bijahu, gdje više gdje manje, zagrezi u poznatu našu nesnošljivost, koju radja svugdje pa i u nas politička nezdravost. Takova akcija, koja bi zahvatila čitav naš narod, nebi ostala bez utjecaja na krugove u monarhiji, koji kroje sudbinu našem narodu i po zakonu i mimo zakon, kako kad im treba il dobro stoji, po svom čestu bez obzira na našu volju i naše interese. Veoma lako, pače sigurno, takova bi ih akcija zabrinula nemalo i go-poda po vrhovima počela bi da spuštaju svoje visoke poglede na nas i zamislila bi se o uzrocima a još više o posljedica naša nespokojenosti, ako ne radi nas i našeg dobra a ono radi svojih vlastitih interesa. Takova akcija u ovo doba i na ovakom podnesnom i škakljivom teritoriju, — podnesnom zbog jedinstvenosti narodne, a škakljivom zbog položaja, što ga slučajem i bez svoje zasluge imamo takova akcija od Hrvatske i Slavonije preko Kranjske, Istre i Dalmacije do u Bosnu i Hercegovinu, uz oni moralni interes, što ga mora izazvati jedinstvo krvi, jezika i narodnosti kod braće u Srbiji, Bugarskoj i Crnojgori pa i u Turskoj, svratila bi pažnju čitave evropske javnosti i onih, koji noć i dan, ima nekoliko godina, osobito pažljivo i budno zavidnim okom prate sve, što se događa na ovom komadu našeg dragocjenog tla. Ovo komad poluotoka balkanskog nije dragocjen, što je lako upaljivo, već je dragocjeno, što ima svoju veliku vrijednost neizrabljenom plodnošću svojom, neiscrpljenim bogastvom a još više geografskim položajem.

Kad se podje sa ovih misli a uoči zgodnost i po svim zakonima, pisanim i nepisanim, opravdanost momenta za jednu zajedničku akciju, kojom bi se stavila u kretnju snaga svega našeg naroda hrvatskog i srpskog pomoću svih sredstava, što nam ih zakon pruža od štampe, javnih sastanaka i skupština do zakonodavnih tijela kao sabora i parlamenta, nemože čovjek na ino, neg da požali što do toga nije došlo, što se ovaj momentat nije izrabio u našu korist, pak mora bolnim srcem da proklinje udes, koji naš narod od vjekova prati. Mora da proklinje taj udes, što nam neda ni danas da se oslobodimo starog jala i stare pizme, koje nam dozivlju u pamet one užasne i divlje prizore kadno — recimo s pjesnikom — „velikaši, proklete im duše“ jedan drugom u osobnoj nepodnošivosti žive oči vadiše u kukavnoj pohlepi za vlašću.

I ta stara udesna istorija opetuje se i danas. I danas, kad bi već veća naobrazba uma i srca imala da izbrise iz nas one užasne i za onda bar donekle shvatljive poroke, vidimo i doživljujemo prizore, s kojih čovjeku poštemu mora da klone i snaga i nada.

Punim pravom se čovjek na pogled svega ovoga pita, može li imati budućnosti jedan ovakav narod, koji imade ovake „velikaše“, ovake vodje i prvake?!

„Velikaši, proklete im duše, na komade razdrobiše carstvo!“

Kad je vodstvo stranke prava onomadne imalo svoj sastanak u Spljetu, da se dogovori, što se

ima učiniti protiv neopravdanog rušenja ustava u Hrvatskoj te odlučilo, da se imaju upotrebiti sva i najskrajnija sredstva dok se mučenici Hrvatskoj nepovrati ustavno stanje, izazvala je ta odluka po svim našim zemljama odobrenje i zanos, kao kad nije bilo rodoljuba, koji tom mišlju nije zadojen bio. Svak je bio spreman da žrtvuje što može za obranu narodnog dobra i časti. Hrvatska je centar, jezgra života narodnog, nju valja osobito čuvati, klicahu pravaške novine, pijane od zanosa.

Naša stranka i hrvatska skupa sa Srbima objeručke prigriše zaključak stranke prave. Vodje pravaške zagrijani općim zanosom, poletiše u Ljubljani i u Beč, da budu bilo čime od pomoći zastupnicima naroda.

Al eto prvog jada i nevolje! Servilna duša kranjskog kapetana nezamijetno, neshvaćajući pravaških svojih saveznika. Uzalud napori pravaški. Žindrovska duša crnokranjca Šušteršića prepriječila se kao ledna gora preko puta pravaškog zanosa te ju ni sve njihove vruće molbe nemogu da zagriju za jednu snažnu, odvažnu akciju u korist Hrvatske. Šušteršić izdade svoje saveznike, izdade hrvatsku tvar, on, koji se kleo i preklinjao da je Hrvat bolji od boljega. Jest, ta sramna žindrovska duša, kojoj mi nikad nevjerovalno, izdala je.

Uza sve one slabe strane, što ih toliko puta žigosasmo u karakteru D.ra Drinkovića, mišljasm, da će nadoći čas, gdje će narodno dobro i plamen oduševljenja za istim rasvijeliti jakim svijetlom okoliš pravaški i ljude u njemu i pokazati put, po kojem se domovini služi. Nadasmo se u velike, da će u toj plemenitoj vatri oduševljenja prekaliti se i pročistiti od loših primetaka duša i karakter D.ra Drinkovića te da će, zaboravivši na svoju osobu i partajsku zasukanost, pustiti maha boljoj strani svoje duše te još jačom snagom sam sa svojim drugovima učiniti sve, što narodna čast, narodni interes i dobro potlačene Hrvatske zahtijeva.

Al — pusta nada! Ropske duše, navikle su ropstvu od koga se oteti nemogu. Preko ledne gore, koja se u osobi Šušteršića prepriječila na putu, plamen oduševljenja pravaškog nije mogao da preleti na svojim zagrijanim krilima; rodoljubna krila smrznuše a pravaški heroji, koji oglašise titansku borbu na obranu Hrvatske leže bezdusi pod mrzlim valom žindrovske tajnovite političke špekulacije.

A to je onaj drugi i pravi jad i nevolja, gori od prvoga — staro naše proklestvo.

Ni po jada, što je izdao hrvatsku stvar jedan Šušteršić; on je nikada nije ni ljubio; to je bila njegova čista špekulacija. Ali, što hrvatsku stvar izdase pravaški prvaci Prodani, Dulibići i Drinkovići, to se nemože pogorijeti ni preboljeti a ni oprostiti. Ta izdaja vapije bogu, vapije nebu, vapije narodu.

Nek nam se nedolazi sa onim opravdavanjima, kojima vajni D.r D. (Drinković?) u „H. R.“ kuša da opere sramotu i odgovornost sa uznaka pravaških zastupnika u Beču. Klimavi su to razlozi, kojima neko hoće da obrani svoje zlo djelo lošim tobože djelom drugoga. Čini li drugi zlo, nesmišti. Ako je koalicija srpsko-hrvatska pogriješila, time narod još nije odriješio ruke drugim svojim zastupnicima da i oni čine još gore zlo na štetu njegovu. Koalicija će za svoje pogriješke odgovarati narodu, a pravaški zastupnici imali su baš onda još jače založiti se za čast Hrvatske i naroda i nedopustiti da s tobožnjeg nemara nekolicine pati čitav narod. Pravaški zastupnici imali su s drugima u Beču — a bili su moljeni za to — izvršiti do

kraja svoju dužnost, ispuniti potpuno obećanje dano narodu na spljetskom sastanku, a ne onako u najbolji tren uzmaknuti, uzmaknuti kukavno i sramno sa bojišta i time narodnu čast, narodni glas izložiti pred svijetom ruglu, a u kući daljim patnjama.

To je neoprostivo; to narod mora pamtit, njegova je sudbina danas u rukama ljudi nepouzdanih, ljudi, koji ili nemaju svoje volje, u go slušaju volju crnokranjca Šušteršića, ili nemaju srca ni ljubavi za narodno dobro i njegovu čast, već im je samo do njihovih vlastitih interesa i položaja.

Bombastične riječi, frazoviti zaključci malo prude. Tome se već ne podava vjere. Hoćemo djela, vršenje dužnosti, što ih se prama narodu imade. Svi dugi i kilometrični članci izvijnjavanja, ispričavanja u očima pametnih izgledaju kao lijepe išarana španjolska stijena, iza koje se zbiva prosti politički nemoral.

Zaviriti iza ove sadašnje španjolske stijene kranjsko-pravaške i vidjeti, što se iza nje zbiva, nama nije moguće, ali nas mori velika sumnja, da su ti bili postavljeni s jedne strane interesi općeg naroda, a s druge oni privatne špekulacije i da su ovi zadnji prevladali na štetu prvih.

Vladama, osobito austrijskoj, to je dobro došlo pak bi bilo veoma zanimivo znati, kolikog je udjela imala vladina pronicavost pri ovom sramnom uzroku kranjsko-pravaškom, koji od naroda može biti kršten samo jednom riječi, a ta je — izdaja.

A izdaja u jednom ovako dragocjenome trenu valja da je bila vrlo dobrim uslugama i obećanjima podmirena.

Što je ovo?!

Realka naša, je li škola ili je politička arena, gdje će da kojeko kuša svoje sumnjive sposobnosti i da tu sije sjeme, za koje ona nije bila dignuta?

Na realci našoj sve to više otimlje mah bezobzirnosti nekih fanatika, koju mi nemožemo ostaviti neizgledano, nemožemo a da nedignemo svoj glas protesta, upravljen onamo, otkuda se ima da viši strogi nadzor nad redom, koji tu ima da vlada.

Upiremo prstom odmah u popa Pijana, kojega nesretni izbor za katihetu već u početku požalismo. Pogledali smo odmah sumnjivim okom na tog energumena, kojemu se ima povjeriti mralno vjerski odgoj naše dječice, a koji, kako odavno opažamo, zahvaća sve t. širi krug svojoj djelatnosti, neimajući obzira ni na samog upravitelja zavoda, čiju dobrotu il prečarani obzir on samo izrabluje i dovodi u delikatnan položaj prama nadležnima s jedne, a prama nama roditeljima s druge strane.

Prošle nedjelje pop Pijan, zavodski katiheta u svojoj propovijedi sa oltara posvećenog sv. Barbari govori našoj djeci o stvarima koje neulaze ni u posle škole, ni u one crkve, ni Kristova morala. Svaka natruha politička i stranačka mora biti daleka od škole i crkve, a ko protiv toga griješi, s time se mora napokon obračunati i dignuti mu iz ruku uzvišenu zadaću, koja mu je povjerena a nije sposoban ni voljan da je izvrši.

Nećemo sad sve da niž-mo, što je prošle nedjelje gosp. katiheta u svojoj propovijedi otvoreno il uvijeno kazao. Samo velimo sad to, da je on djeci tu govorio o širenju klerikalizma, o klerikalnoj stranci, koja da sama napreduje a sve ostale stranke da nazaduju i propadaju.

Što to znači, netreba tumačiti. Stoji, da su to djeca razumjela te se počela pri tim riječima vrpeljiti, kašljati i smijati, na što je gosp. katiheta brže bolje zatvorio zube. Razumio je i sam, da je dirnuo ondje, gdje se dirati nesmije i o čemu govoriti školskoj djeci strogo je zabranjeno. Njegov govor je dakle polučio efekat taj, da su djeca već bila neumjesnim riječima podražena, što nikako

SE NE VRAĆAJU. — POŠILJKE NEPLAĆENE PRIMAJU SE. — E RAČUNAJU 16 PARITIT RETKU, A ZATA PO POGODBI. — NJA I ZAHVALE 20 A PO RETKU. —

INAJSTIĆ.
Iljadica i drugovi

ponos Milanaca ipatičan, kao što ki ponos, ali je ostojan divljenja, in; on je plamen, e, on je moralna čudnovatu aktivaj radi mnogih ajživahniji, najuje, duguje svoj

isiti, ako mogi alno čuvstvo, nači ilijani bili psihomamo prema svom nego najvećma evo to je baza

na logično izviru, gi tijekovi unu- Nacionaliste ferentni naprama politike i nekomu iga kao ispraznim rcima. Sada, a da e pred nekoliko ustellini objelodalia „nekoliko člarugi irendetizam“, upirao u dužnost, pitanja Podueva oslobodimo one manja, a svi znaju, u svojoj veoma knjigama, u konia, nije nikad za- itanja i probleme e razlika izmegju e bave ovim pro- cijonalista), samo ene stranke kon- života cilj samoj vlja svrhu nacije n naime hoće — njegovu misao, a

seoske djece s kojom ptica, razuzdan kao šao čas poslan od sposobnost stvaranja razvijati, učiti zanat, umjetnički izražaj. iti preslice s konča- ru vretencu izdupsti rno olova, da zvuči aricu ili dragu kojoj e vježbati se gradeći Bosne, što je stradao kiteći je izragjenom ma. Ta drvena obuča a starcu: žuljala je ar onda načini šljaku buvene; u toj prvj rirode momče je po- osjećanje forme i ičku inteligenciju. Za- ića, Antu Starčevića, izrezujući ih u drvetu; ije u drvetu, zatim u

om čudotvorcu čak i gje u zadarskom „Na- o darovitom pastiru, iue poticao je vigje-

Oni, koji mogu da skinu komisarijat, ako u nama vide ovu trajnu resignaciju, ovaj nemar, morati će da promisle i reknu, da svaki narod ima onu vladu, koju i zaslužuje. U Banovini će ostaviti i nadalje komisarijat, a ovamo kod nas sjenu ustava ali uz ovu trajno zanemarivanje, odnarođivanje i ubijanje narodne svijesti. A i ovo je komisarijat!

Namjesnik u Šibeniku.

Prva „Sloboda“ pak sad „Nar. List“ doniješe vijest od injorovanju mjesnih Srba za namjesnikova pohoda ovdje, „Nar. L.“ opaža, da bi se to injo-

ja sanjam? Je li ovo istina? Tako su strašne te stranice, da sam knjigu na jednom odložio. Izmučili me oni fratrovi zločini, posumnjao sam u obstojnost činjenica, ali znajući kako su krvavo kolo zaigrali makarsko primorski fratri, znajući dokle seže fratarska osveta i što znači uhvatiti se u koštac sa predstavnikom crnog reakcionarstva — nastavio sam čitanje. Djalozil poljaka Slovackog o sablaznima u Čenstohovi i stenografski zapisnik rasprave vrhu čenstohovskih zločinaca u rukavicama, manje buni dušu, manje daje povoda gadiluku. Knjiga ova pokazuje sustavnu gadnu rabotu jednog mladog ali inteligentnog fratra, koji svoju inteligenciju zloupotrebljuje i u istom momentu kad

i nekim posebnim užtkom, denuncira učitelja Antičića, izmišlja svake laži, svojom to rukom piše i još potpisuje, zavodi u bludnju biskupa, sudove, državno odvjetništvo, namjesništvo, generalnu prokuru u Beču, pokrajinsko školsko vijeće, jer su na sva ta važna mjesta, na sve te vlasti poput kiše vrvile njegove denuncije najvećeg kalibra, proti učitelju. U tim mnogobrojnim denuncijama jadikuje se licumjerni fratar vlastima kako radi nekih pojava propada ugled njegov kao redovnika, dok ni malo se ne žaca da na očigled cijelog sela i makarskog podržaje najintimnije veze sa jednom raspojasalom ženom, i time biva direktnim uzrokom ruglu koje mu silno oslabljuje ugled.

nesluži mirnome odgoju djece i svraćanju njihove pažnje i misli samo i jedino školi i knjizi. Škola i knjiga djeci je sve i mi hoćemo da tako bude; za to ih i šaljemo tamo.

To je jedna loša strana bezobzornosti g. katihete. Druga je ta, da to samo po sebi izazivlje među djecom nemir i podraženost. Djeca, ko što se zbilja i dogodilo, stanu se smijati, a je li jednom djecu osvojio smijeh, lako se dogodi da taj smijeh u jačoj podraženosti postane konvulsan i preko mjere bučan, a tad je u hramu božjemu gotova sablazan, kojoj djeca nijesu kriva, već mu je kriv sam gospodin katiheta. Sad iza toga još može da nastane običnom posljedicom istraga, ko se smijao, ko li bućio i eto najednom djeca bez svoje direktne krivnje bivaju kažnjena školskim kaznama zatvora il reda u ponašanju, a što je još gore — nadje li se drugova pa ih, da ugođe g. katiheti natovare težom krivnjom — bivaju prognata iz škole. A ko je uprav svemu tome kriv? Niko drugi nego g. katiheta.

Protiv toga moramo da protestujemo, jer našu djecu niko nema prava da meće na kušnju a najmanje jedan neobuzdani — pa koliko ljepolik — furlansko-hrvatski neofit, koji je u ovome, kao i drugim poslima sličan nestrpljivu pijevčiću, koji osjeća da mu ostruge rastu.

Osim toga, ako mi šaljemo svoju djecu na školu, šaljemo ju samo zato, da se nauči onome i samo onome, što za realke naukovna osnova propisuje, a nismo nikomu dali pravo — a ni sama država neprisvaja sebi toga prava — da nam djeci usadjuje u pamet kojekakve političko-stranačke ideje il smjerove. Ne, tog prava nijesmo dali nikome, a najmanje malo trezvenom popu Pijanu. To je pravo naše, ili još bolje, to je pravo djece same, da, nakon savjesno dovršenih nauka, sama sebi u svoje doba odabire pute i smjerove u društvenom i političkom životu.

Podizemo svoj roditeljski glas proti ovom napaštovnom postupanju g. katihete, bacajući odgovornost na nadležne ovdje i u Zadru; pače, u interesu zavoda i djece naše na odgoj zavodu povjerene, svjetujemo ih, da se kušaju uvjeriti, da današnji katiheta nije za to mjesto; jer će on ovaj mladi zavod i čimbenike za njegov napredak odgovorne prije il poslije dovesti do nepravde. A te neće biti ni njima na diku, ni zavodu na korist.

U zadnju, ne bismo htjeli biti pasivnošću starijih prinudjeni dignuti svu svoju djecu iz škole pod odgovornost nadležne školske vlasti. *Roditelji.*

Opaska ur. I zadnja naša tužba u listu mal ne isključivo tiče se g. katihete. On je svugdje diabolus ratae. Neznamo, jesu li koji koraci bili s mjerodavne strane i u tom pogledu učinjeni, da se odstrani ona nepristojnost sa djecom, koju se vodi bez znanja njihovih roditelja u neke samostane i drže im se nedozvoljene prelekcije?

Nama je poznato, kako se g. katiheta izrazio o zadnjoj našoj vijesti. Mi samo bilježimo i gledamo što se događa, čudeći se svemogućnosti katihetovoj a nemoćnosti — čemu li — nadležnih.

Jedan dresirani mozak.

Ovih sam dana bio na prigodi, da se upustim u odulji razgovor sa jednim seljakom iz cetinske krajine. Ovaj čovjek bio je jednom trgovac i vidi se, čovjek je, koji bi umio da misli svojom glavom, kad ne bi bio pao žrtvom klerikalne propagande sinjskih fratara. Prvi je započeo razgovor o bogu i . . . fratrima. Jedan gospodin iz Trsta, koji umije izvrsno hrvatski, slušao je ovaj vrlo interesantan razgovor i nije mogao da se načudi mojoj ustrpljivosti i njegovom totalnom klerikalnom pijanstvu. Upravo je neoprostivo, što su fratri sinjski učinili od onog jednog čovjeka, kakovim li su ga samo sofistijama iz moralke poznatog askete nakljkali. Na pitanje: Zašto fratri ne djeluju onako kako je Hrist naredio, kad se nazivlju njegovim zjenicama? Dresirani mozak odgovori: Sv. Petar je bio izdajica, sveta Mandalina bludnica, sveti Toma nevjernik, sveti Augustin beznabožac, nižući mi razne sveće kao uzore nevaljala života. — Na pitanje: je li svetogrđe majci božjoj u Čenstohovi skinuti krunu s glave, prodati je za skupe novce u Mlecima? Dresirani mozak odgovori: bolje je da su okrali Gospu nego kog siromaha. Fratar je Kotoraš negdje pričao da je veći grijeh okrašt nevoljnika, nego li hram gospodnji, samo da opravda poznato ono svetogrđe u Čenstohovi. A mi ga ovdje pitamo: čijim novcima je kupljena bila ona kruna u Čenstohovi, ako ne novcima nevoljnika i

nesretnika, koji su valjda prodavali i košulju i darivali Gospi? — Na primjetbu: Hrist je kazao: „Kraljevstvo moje nije od ovoga svijeta“ dresirani mozak izvali ovu blasfemiju: I Hrist je živio 33 godine i uživao ovaj svijet kao i drugi ljudi. Tko ti je to kazao? Hrist je namjerno došao da proljeje svoju krv za svoj božanski nauk. Kazali su to fratri, priznade nevoljnik i ispane iz vagona kao automat, koji navijen govori i miče se.

Ovakovih dresiranih mozgova, ovakovih žrtava sinjskog klerikalizma imadete na tisuće u cetinskoj krajini. I jednog samog otrgnuti iz ralja ludog fanatizma, znači učiniti najveće dobro. Za to je dužnost naše stranke, da u sinjskoj krajini pobija svim dopuštenim sredstvima pogibeljni klerikalizam, koji poput rak-rane prodire do u same kosti jednog onog puka, koji misli, po nauči krivoj sinjskih fratara, da je u svemu prst božji, rad čega se sasma mirno prepusta svojoj zloj sudbini. *Rat* do istrijebljenja treba navjestiti crnom onom gavranu, koji zlokobno grakće nad izmučenom i krvavom glavom puka našeg.

Bilješke.

Hrvatska pred delegacijama. Dne 2 ov. mj. zastupnici Čingrija, Spinčić i Sušteršić izniše stvar komesarijata Cuvajeva pred delegacije. D. R. Čingrija je držao veliki govor, koji je išao za tim da prikaže austrijskoj delegaciji, da delegacija hrvatsko-ugarska nije valjana te da po tome svi njeni zaključci nemogu biti krjeposni ni obvezatni. Ugarskog-hrvatskoj delegaciji naime fali potpunost time, što u njoj nije zastupana Hrvatska. Zastupnički mandati hrvatske delegacije utrnuti su s razloga, što po zakonu nakon raspusta sabora mora se sastati novi sabor do tri mjeseca; ako se to ne dogodi, onda nema ko da bira novu delegaciju za zajednički sabor, a pošto bivši mandati prestaju, sabor zajednički postaje manjkav a time i hrvatsko-ugarska delegacija. Takova krnj-delegacija nemože da predstavlja jednog zakonito valjanog kompaciscenta s kojim bi druga delegacija, mogla ugovarati il što zaključivati.

D. R. Čingrija je to lijepo izveo. Predao je u tom smislu i predlog, a predsjednik delegacije je odgovorio, da će se tom stvarju morati baviti, pošto je ona po sebi veoma važna.

Masaryk. Čujemo, da će prof. Masaryk u austrijskim delegacijama također izriječ, da progovori o događajima u Hrvatskoj. Njegov govor očekujemo sa velikim zanimanjem.

Kulturnost „H. Riječi“. Ona donosi u br. 649 ovu vijest: „Česki odličnici udareni od kapi. Član velikaške kuće sveučilišni profesor Frida i prvi živući česki pjesnik Vrchlicky udareni su od kapi. Njihovo je stanje opasno.“ — Jadna redakcija „H. R.“ nezna, da je to jedna osoba, da je Vrchlicky samo književno ime profesora Frída, ko što je kod Lj. Babića Šandor Gjaljski.

Kršćanski socijali u Beču izgubili su u zadnjem izboru trećeg tijela za gradsko vijeće 8 mandata. Ovo je prvi korak k raspadanju jednom moćne bečke klike; kršćansko-socijalna zvijezda počela je hlijediti i zapadati. Skorašnji izbori za drugo tijelo u kome se ima da ogleda inteligencija zadati će sigurno zadnji, odlučni udarac klerikalnoj kuli Austrije.

Dopisi.

Iz Imotskoga.

Nova institucija za činovnike režije duhana u Dalmaciji.

Ako se i jedan činovnik koje mu drago struke, može i imade razloga tužiti, toga zaista ne smiju da čine činovnici režije duhana u Dalmaciji. A to s jednostavnog uzroka, što se generalno ravnateljstvo u Beču kini i muči na svaki način, kako će da im čim bolje udovolji. Osim ostalih blagodati, koje pomenuti činovnici uživaju glavno ravnateljstvo u Beču našlo je shodnim, da ustanovi kod ureda za otkup u Splitu nekoliko mjesta državnih masseur-a ili trljača, koje će masirati na reumatizmu oboljele činovnike, eda ovim posljednjim nekako olakša službovanje preko propisanog roka. Ovi trljači organizovani su iz radničkog staleža, a kurs za iste drži se svake godine kod splitskog ureda, t. zv. sveučilišta za gojtbu duhana u Dalmaciji.

Dužnost je trljača, kako mu samo ime kaže, trljati reumatizirane kosti starih isluženih činovnika, koji rado služe preko 35 godina, osim toga pratiti

iste na putovanjima. Oni su stalni radnici sa nedjelnom platom, a na putovanjima pobiru dvostrukom platu. K tome, kada se nahode na službenim putovanjima kod drugih ureda, imadu pravo spavati u sobi za strance, ako to izričito zahtijeva činovnik, kojega prate, u protivnom slučaju spavati će u stražbenici. Trljaju se maraštinom iz Sibenika, koja se u Beču pokazala najpodesnijom za daljno pridržanje u aktivnoj službi već davno isluženih matroza.

Pravo na trljača imadu samo oni činovnici, koji su navršili 35 godina službe i to 35 do 45 na 1, a poslije 45 na 2 trljača. Prvi kojemu je bio dodijeljen takov trljač, jest ravnatelj splitskog ureda, kojemu će biti brzo dodijeljen i drugi, jer na 13. t. mj. navršuje ravnih 45 godina neprekidne službe. On je trljača upotrebio kod svojeg zadnjeg službenog putovanja u Gružu, te nema dosta riječi da se nahvali o blagodati te nove institucije. (Premda bi naš kontrolor volio da su trljačice mjesto trljača). I mi s naše strane blagodarimo novom generalnom ravnatelju, koji na ovaj način hoće da što dulje održi u službi stare i iskusne činovnike. Činovnicima pako preporučamo da svi služe do skrajnih granica života, jer, poznavajući dobro srce generalnog ravnateljstva, nije isključena mogućnost, da s vremenom bude svakom isluženom činovniku, koji bude i nadalje služio dodijeljen po jedan liječnik i sveštenik. U to ime do vidova, a medjutim molimo našeg „Duju Balavca“, da ovjekovječi toga splitskog činovnika u momentu, kada po drugi put krene na službeno putovanje u pratnji dvajuh trljača.

Kistanje, 26. Aprila.

Prepodobnima iz Manastira Krke ne dava se mirovati a još manje šutiti. Ponovno dadoše napisati i u Br. 16 „Slobode“ pečatati priopćeno na odgovor našem dopisu u Br. 16 „Naprednjaka“. Sa svojim priopćenim ništa neoprovrgavaju a još manje traže, da, im dokažemo sa svjedocima kada, koliko puta i zašto sa konja ljosuše. Jedino što znadu, to je napadati osobu koja s nama u ničemu ga ne ulazi, ali ju napadaju s toga, što u otmenom društvu mjesta im nema.

Riječetine koje upotrebljavaju to su fraze sakupljene u dokonstvu po Bročancu, kao i u jednomenom Hotelu u Zadru, te ako i ovdje traže koje razjašnjenje bit će poslušeni. — Op. ur. S ovim dopisom završavam polemiku o gornjem pitanju.

Drniš, 30/4 1912.

(Na dopis „Hrvatske Krune“ iz Drniša.) U zadnjoj „H. K.“ uspisala se je jedna podla duša napadajući zlobno i kukavno bivšeg privremenog upravitelja drniškog suda. Mi ga ne ćemo sada uzimati u obranu, jer ga znamo vrlo po značaju i sposobnostima i koji je u Drnišu ostavio najbolju uspomenu i harnost, ali nam je žao za ugled i dobar glas našeg mjesta, da nas radi pogubnog rada jednog doklaterenog trifolija, u kojemu se ustožerila sva perfidija ovog svijeta, moraju pošten i savijesni ljudi ostavljati ogorčenjem i gnjušanjem.

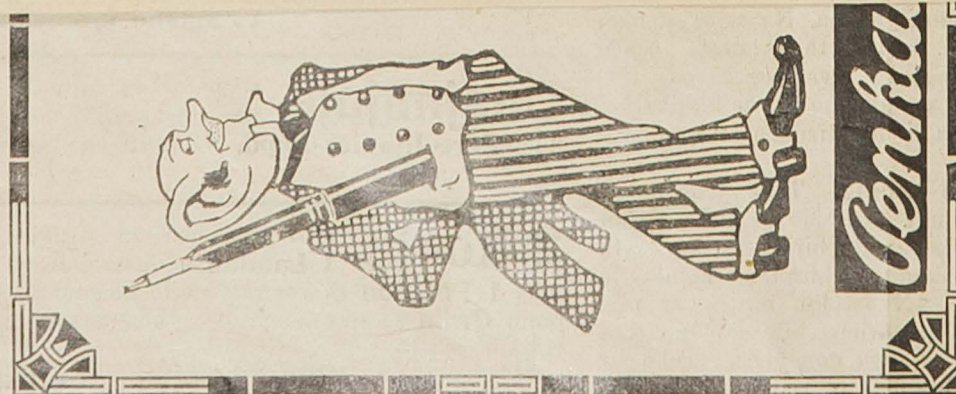
Nama nije stalo ni do kakovih hazardnih igrača, čedomoraca i drugih ljudskih i narodnih izroda i izmetina, jer ih u duši znamo, mi ih se čuvamo kao zmija ljutica, koje ja busije siplju svoj oga-vni otrov, mi ih bježimo, jer znamo, da bi nas mogli ogubaviti, mi ćemo napokon na njih do potrebe i prstom uprijeti, kad ustreba da ih u njihovoj golotinji svijetu prikazemo, ali ne ćemo dopustiti da nas pred svijetom sramote doklatareni zlikovići, koji su pogibeljni i za one najgore svjetske lopove i protuhe. Što misle oni, da mogu bezkažnjivo haraćiti po poštenju i nevinosti ljudskoj? Što misle, da ćemo više mučati? Cekaj malo, i mi konja za trku imamo, a znajte, ne bojimo vas se, jer nam je čelo vedro i ne obaramo ga, jer su nam prsti i srca čista i ne skrivamo se, jer nam je lice jasno a oko bistro, koje ne će poniknuti pred podlacima, pa ćemo vam zapjevati takovo opijelo, da vas sve sile ovog svijeta od sramotne moralne smrti izbaviti ne će. Ajde dakle pa da vidimo! — *Skup Drnišana.*

VELIKA ZLATARIJA
GJURO PLANČIĆ

VIS STARIGRAD VELALUKA

BOGATO SNABDJEVENA PODRUŽNICA

20-52 - - ŠIBENIK. - - -

PRVA ZAGREBAČKA TVORNICA

pečata iz mjedi i gume
za urede. — Tvornica
email tabla i tablica.

Strojevi za numeriranje i t. d.

Glavno zastupstvo za Dalmaciju: 23

Petrić Ljubomir - Split

Iz Trogira.

Čuli smo nedavno o lijepim događajima na Puljskoj općini, pak se čudimo kako i ovdje još ne dolazi vrag po svoje. Ta gdje je pravda? Hoće li zar spisi uvijek „pod piz“ ostati? Ovdje još taj Trogirski Cuvaj vojuje, te imade i tu drzkost još, proganjati one, koji se ne slažu s njegovom poštenom rabotom i koji ne odobravaju one krive namirnice i zlorabu občine u svoju korist. Ali to sve može ići do nekog vremena. „Sto put u torbu a jedan niz torbu“. Pak mora jednom da i tu pravda oči otvori i da pod bravu podju oni koji tamo spadaju te da izadju na vidjelo oni nečisti i tajni poslovi, pak da se napokon javno mujenje istini pokloni. — Neće Mikuli pomoći ni novac, ni moljakanje, niti onaj poznati „način, kojim njegova“ pulicijska duša ocrnuje protivnike u Zadru i u Beču, pak niti ono metanisanje i darovi Presvjetlome. Zlo djelo morati će na vidjelo. Neka se Mikula još više sprijateljuje sa Savjetnikom P. i sa nekim sudcima; neka gleda još bolje ovog il onog primamiti k sebi večerama i gozbama. (Lako je plaćati fraje od dobijka zakupa dobra sv. Mihovila godine 1907. i od ostalih već poznatih njemu vrela) — mi u nepristranost sudaca smo uvjereni pak se nadamo da ni to onoj tvrđci neće pomoći.

Nekidan nam je presvjetl. biskup Splitski Gjivoje učinio svoj prvi pastirski posjet. Buduć istodobno trebio biti dan sv. Josipa, a opatu imendan. bio je kod istog priredjen objed, na koji su bili pozvani neki prijatelji, kao fratelli Madirazza i sudac Pržić te svoja opatova. Na to, osobito na poziv sudca Pržića, se uzbunili neki činovnici, predstavnici ureda, koji nijesu bili pozvani; a veselili su se „dobrim bokunima“ te su već bili ulje popili dan prvo. Ali smo čuli da je Mikula taj diplomatski spor riješio obećavši im kod buduće prigode pozvati sve predstavnike ureda, pa i poštovodju od žendarmerije, njegovog monturanog kolegu.

X. Y.

Vijesti iz grada i okolice.

Osobne vijesti. Kapetan naše domobranske pukovnije g. Ljudevit Pour bio je imenovan c. k. majorom. — G. Dr. Dragomir Montana imenovan je zdravstvenim koncipijentom u području šibenskog kotara. Čestitamo!

Zaplijena. Naš zadnji broj bio je opet na pet mjestu oklaštren i to radi članka „Sistem izgladnjivanja“. Za naše prebrojke napravili smo odmah novo izdanje, ne žaleći troška, koji nam prouzrokuje šibenska cenzura samo za to, jer imademo srca i iskrenosti odvažno braniti istinu i pravicu. Svim prijateljima i istomišljenicima stavljamo na srce, da podupru naš list, čije je izdavanje skopčano velikim materijalnim poteškoćama i podvrženo neprestanim progonoima.

Uspjeh naše gragjanke. Vrijedna i nadarena gospojica Mikalevi. koju je naš cijenjeni gragjanin kapetan Grubišić, u svojem neumornom nastojanju za odgoj mladih talenata, usčuvao našoj umjetnosti, potvrdila je još jednom svoje izvanredne sposobnosti i umjetnički talenat prigodom zadnjeg koncerta M-a Hatze u Spljetu. U subotu je bio koncert pitomkinja i pitomaca M-a Hatze u foyeru opć. kazališta, uspjeh je bio iznad svakog očekivanja, a osobito priznanje stekla je naša sugragjanka, kojoj su još u prvim početcima kompetentni sudije u Šibeniku prorekli najbolje uspjehe, koji su kadri da nedvise one druge naše umjetnice g. ce Mazzoleni. G. ca Mikalevi ispjevala je Ponchiello „Suicidio“ iz „Gioconde“ takvom snagom i tako ugodnim glasom, da je svak ostao zapanjen svježinom, jakošću i oblošću divnog joj glasa. Jakost i ljepotu glasa puna svježine i ugodnog tona, osobito je istakla u tropjevu Verdijeve „I Lombardi“, gdje je neopisivo lakoćom izvela tešku ulogu. „Sloboda“ piše tom prilikom: što se glasa tiče i dramatičnog izražaja, tu je gospojica Mikalević goleme pojave, kojoj već namiguje budućnost i slava; njen je glas izvanredno čist i snažan, mio i sladak; ona je tako i toliko obdarena tim umjetnim darom, da joj neće biti teško dočepati se glavnih stepena u umjetnosti pjevanja, te uza se proslaviti i svoga učitelja.

Mi čestitamo, čuvstvima radosti, našoj vrijednoj i simpatičnoj sugragjanki, želeći joj da bez žrtava i poteškoća postigne oživotvoren svoj san umjetnice a našoj umjetnosti splete novi vijenac priznanja i slave.

1. Svibnja. Ovaj dan u kojemu radništvo is-

kazuje svoju udruženu snagu proslavili su organizirani radnici i u našem gradu. Nekoliko dana prije bio je izdan proglas na radništvo, koje se je u srijedu sakupilo na 10 sati u prostorijama radničkog saveza, gdje su tri govornika razlagala o značenju ove radničke slave i osvrnula se na politiku u savezu sa socijalističkim programom. Iza toga svrstali su se prisutni u povorku, koja je obilazila gradom. Politička vlast je zabranila nošenje crvene zastave.

Poslije podne bila je živahna zabava sa izletom u okolicu.

Sa općinske sjednice. Na zadnjoj sjednici našeg općinskog vijeća imalo se popuniti dva mjesta u školskom mjestnom vijeću, a kako onaj član vijeća, koji vrši tajničke poslove dobiva neku stalnu novčanu nagradu, to je na to mjesto bilo više kandidata. Učitelj Novak, koji misli da je svojim osobitim radom u svim stranačkim organizacijama stekao neopisivih zasluga postavio je svoju kandidaturu kao conditio sine qua non, te je zaprijetio istupom iz stranke kad ga se slučajno ne bi izabralo. Na sjednici mu se je usprotivilo nekoliko vijećnika, koji su u školsko vijeće hotili birati osobu sposobniju i slobodniju, ali ipak viši interesi stranke sklonili su većinu da izabere učitelja Novaka, koji je iz privatnih osobnih interesa napravio stranačko pitanje. I da bude mir u Izraelu ostade Novak. Tako je mjesno školsko vijeće, koje ima da nadzire rukovogjenje pučke prosvjete u našem gradu povjerenje s jedne strane osobama, koje u njemu traže svoju privatnu korist, a s druge strane službeno interesiranim ljudima, učiteljima i popovima. U školskom su vijeću osim načelnika samo učitelji i popovi, te g. Sirovica koji nezakonito, jer kao općinski činovnik neizbježno pokriva mjesto jednog člana. I u ovom pitanju općina je postupala kao i u mnogim drugim gospodarskim i administrativnim pitanjima samo stranačarski, bez obzira na opće dobro i korist gragjanstva. U školskom vijeću treba da su po befelu općine samo ljudi krotki i poslušni, koji će vjerno vršiti svaku njenu zapovjed, školsko vijeće mora da bude nova sinekura kojom će se nagraditi stranačarske zasluge nekih miljenika.

Glavni saradnik „H. R.“ naš kolega g. Š. izbjegao je prošle nedjelje skoro nesreći. Pred dućanom g. N. I. Skočića nesretno poklizne na izlizanom pločniku i da ne bi njegove prirogjene elastičnosti bio bi težinom cijelog tijela ljostnuo na zemlju. Često smo puta pisali i upozoravali na neurednost naših ulica i istrošenost pločnika, ali kao uvijek, kod nas se stvari koriste za gragjane zapostavljaju športu visoke politike pod okriljem Sušteršića i sigurnost gragjanstva ostaje ugrožena. Kolegijalnim čuvstvima potaknuti iznašamo ovaj čin, koji je naravno iz osobnih obzira g. Š. premućao, eda se jednom općina makne te uredi naše zapuštene pločnike. Ovom prilikom osugujemo nelijepo ponašanje neke mlagjarije, koja je smjehom i poklicima pustopašnog veselja popratila malu nezgodu našeg kolega.

Nova zadruga. Ovih dana bila je upisana u zadrudni registar Srpska zemljo-radnička zadruga u Šibeniku (udruženje sa neograničenim jamstvom). Novoj zadrugi, koja je namijenjena unapregivanju privrede i ekonomskom pridizanju naše braće teška pravoslavne vjere, želimo najbolji procvat i uspjeh.

Je li moguće da naša država ovako ludo novac troši? Ništa manje, čujemo, da je naša država potrošila za one barake kod sv. Križa neg 110 hiljada Kruna. Molim Vas, za toliku svotu mogla je sazdati kasarne od živa i tesana kamena i na tri poda, a kamo li one dvije barake od drveta, koje će prije godine izagnjiti na kiši i suncu. Ne samo to; da bude nagradila zgrade od kamena imala bi gdje smjestiti vojnike i nebi plaćala za osiguranje onoliko, koliko mora plaćati za osiguranje drvenih baraka. Na ove se plaća veći premium jer su podložnije vatri. Nama je teško vjerovati, da se toliko moglo za one zgrade potrošiti. Znamo, da je zgrade gradio g. Majzner i da je imao dati općini nekoliko od sto čista dobijka. Ne znamo, koliko je općina dobila, a nebi bilo zgoroga znati.

Još čujemo, da je dosad vojnička uprava plaćala g. Majzneru za onu malu kućicu pri cesti, gdje držao alat 24 krune mjesečnog najma, a sad da je novi upravitelj to snizio na 12 kruna.

Puno je i to, kad se usporedi, da općina prima od Hrvatske tiskare za cijelu kuću u gradu 50 kruna. Ovo samo nuzgredno opažamo, pošto to nijesu naši posli. Sve što bi mogli, preporučili bismo g. zastupniku, da interpeliše, zašto država

ovako ludo hita novac, a kad se pita za potrebe narodne, onda kažu da nemaju novaca. Nemaju novaca! a za barake, koje mogu vrijediti najviše 30—40 hiljada Kruna, troše 110.000 Kruna.

Poveri bezz!

Najdulji tunel na svijetu. U zemlji iznimaka nije dakle nikakovo čudo, ako imademo i najdulji tunel na čitavoj krugli zemaljskoj. Molimo vas, uzmite kartu trećeg razreda od Šibenika za Spljet ili pak obratno, to ćete se vi voziti u potpunom mraku, svijeće nikako ne gore i izgleda vam da prolazite neprestano kroz neizmjereno dug tunel. Nameće nam se dvojice ili nevaljaju svijeće u trećem razredu naše slavne krnj-željeznice ili pak štete na petrolji. Ako uzmemo u obzir da u pro-računu za Dalmaciju za god. 1912. imademo pre-tičak od K. 6.000, onda je jasno, da se šteti petrolji. Sasma je dakle sporedna stvar da li putnici putuju u mraku i kako je to po iste neugodno, ali glavno je da kondukteri svaki put kad stane željeznica i prije nego li se uputi dalje, viknu: zwei ab. Null auf.

To je mnogo važnije i na to treba svom strogošću paziti, a ima li nema u lampama petrolja, to je za upravu željeznica sasma indiferentno, jer nije nigdje rečeno, da putnici moraju vidjeti jedan drugoga, ako misle stići na odregjeno mjesto.

Putnik.

Drvena ograda. Na mjestu gdje je bila ona kampjun-kućica g. Nikoletti, sad grade drvenu ogradu. Neznamo, je li to radi poljepšanja mjesta i obale ili za roketu kojemu svecu s neba ili iz Beča. Il ovako, il onako, dično je svakako.

Slike iz kora stolne crkve. Veliki je petak, malo prije procesije. Crkva je puna kao šipak; dolje pobožno i ostalo gragjanstvo, povrh stepenica roj kanonika i sveštenika kao pčela u ulištu odano vrši službu božju a iz kora na pola mračna divna kita familijara (pok. Fosko ih je zvao čokoladari) srećem k nebu uzdignutim odgovara iz otvorenih knjiga skladnim glasom zboru kanonika. Kao vazda prvi intonava Don Gjuljio P., prihvaćaju dva brata Dulibića Toni i Frane, da svojim baritonskim glasom poprave razbijenost glasa Don Gjuljiova, za njima prisjednik Kulić i svetinjak K—et ojačavaju zbor svojim glasovima, a nad njima se leprhavo ko na herubinskim krilima izdiže ljepi gardelinski glas pobožnog i dobrog profesora B. koji za uveličanje ovih prigoda dolazi navlaš iz Splita, ne žaleći truda ni troška. (Stvar veoma pohvalna i slijedovanja vrijedna. Op. ur.)

Funkcija je u crkvi svršila, a počela je procesija. Procesija traje kakva dva sata, a vrijedni naši otačbenici, kao pravi uzor-Hrvati-katolici ostaju u kuru i čekaju otvorenom knjigom, dok se procesija vrati. Pjevanje je lijepo ko i prije, samo je don Gj. i F. grlo zaškakljalo.

Prodaje

se 2 mlada konja od 6 godina za potanje obavjesti obratiti se

2

V. Makali u Šibeniku

Unajmljuje

se peč i dućan u Varošu na zgodnom položaju u kući Pere Iljadica-Rapo. Obratiti se vlastniku.

2

2 konja

vrlo sposobna za svaki rad; 1 Landau u dosta dobrom stanju; 1 Phæton skoro nov i vrlo elegantan; potpunu Ormu za dva konja — prodajem uz najpovoljnije uvjete.

3

MIRKO KULIŠIĆ — Vrlika.

Pozor! 50.000 para postola.

4 para postola stoji samo K 8-50.

Radi slabog plaćanja povjerenost mi je od više većih tvornica, da rasprodam ispod proizvajalačke cijene veliku zalihu postola. Prodajem stoga 2 para postola za gospodu i 2 para postola na ulice za gospodje, žute ili crne kože, galoširane sa jakim nabijenim kožnatim poplatom, veoma elegantne, najnovija izradba, veličina po broju.

— Sva četiri para stoje samo Kruna 8-50. —

Razašilje pouzecem.

S. URBACH „Lzvoz postola“ Krakau Broj 208.

Promjena dozvoljena. Za neodgovarajuće vraća se novac.

SE NE VRAĆAJU. - POŠILJKE NEPLANE PRIMAJU SE. - - E RAČUNAJU 16 PAETIT RETKU, A ZA TA PO POGODBI. NJA I ZAHVALE 20 A PO RETKU. - - -

INAJSTIĆ.

Iljadica i drugovi

ponos Milanaca ipatičan, kao što ki ponos, ali je ostojan divljenja, n; on je plamen, e, on je moralna čudnovatu aktivaj radi mnogih ajživahniji, najuje, -duguje svoj

visiti, ako mogi alno čuvstvo, naći alijani bili psihosamo prema svom nego najvećma evo to je baza

na logično izviru, gi tijekovi unu-ke. Nacijonaliste ferentni naprama politike i nekomu iga kao ispraznim vcima. Sada, a da e pred nekoliko ustellini objelodalia“ nekoliko člarugi irendetizam“, upirao u dužnost, pitanja Podneva oslobodimo one manja, a svi znaju, u svojoj veoma knjigama, u kona, nije nikad za-itanja i probleme je razlika izmegju e bave ovim pro-cijonalista), samo ene stranke kon-života cilj samoj n naime hoće — njegovu misao, a

seoske djece s kojom ptica, razuzdan kao šao čas poslan od sposobnost stvaranja razvijati, učiti zanat, umjetnički izražaj. iti preslice s konča-ru vretencu izdupsti rno olova, da zvuči rricu ili dragu kojoj e vježbati se gradeći Bosne, što je stradao kiteći je izragjenom ma. Ta drvena obuča a starcu: žuljala je ar onda načini šljaku buvene; u toj prvj rirode momče je po- osjećanje forme i ičku inteligenciju. Za-ića, Antu Starčevića, izrezujući ih u drvetu; ije u drvetu, zatim u

om čudotvorcu čak i gje u zadarskom „Na-o darovitom pastiru, iine poticao je vigje-

Oni, koji mogu da skinu komisarijat, ako u nama vide ovu trajnu resignaciju, ovaj nemar, morati će da promisle i reknu, da svaki narod ima onu vladu, koju i zaslužuje. U Banovini će ostaviti i nadalje komisarijat, a ovamo kod nas sjenu ustava ali uz ovu trajno zanemarivanje, odnargovivanje i ubijanje narodne svijesti. A i ovo je komisarijat!

Namjesnik u Šibeniku.

Prva „Sloboda“ pak sad „Nar. List“ doniješe vijest od inorovanju mjesnih Srba za namjesnikova pohoda ovdje. „Nar. L.“ opaža, da bi se to injo-

ja sanjam? Je li ovo istina? Tako su strašne te stranice, da sam knjigu na jednom odložio. Izmućili me oni fratrovi zločini, posumnjao sam u ob-stojnost činjenica, ali znajući kako su krvavo kolo zaigrali makarsko primorski fratri, znajući dokle seže fratarska osveta i što znači uhvatiti se u koštac sa predstavnikom crnog reakcionarstva — nastavio sam čitanje. Djalozu poljaka Slovackog o sablaznima u Čenstohovi i stenografski zapisnik rasprave vrhu čenstohovskih zločinaca u rukavicama, manje buni dušu, manje daje povoda gadiluku. Knjiga ova pokazuje sustavnu gadnu rabotu jednog mladog ali inteligentnog fratra, koji svoju inteli-genciju zloupotrebljuje i u istom momentu kad

i nekim posebnim užitkom, denuncira učitelja Anti-čića, izmišlja svake laži, svojom to rukom piše i još potpisuje, zavodi u bludnju biskupa, sadove, državno odvjetništvo, namjesništvo, generalnu pro-kuru u Beču, pokrajinsko školsko vijeće, jer su na sva ta važna mjesta, na sve te vlasti poput kiše vrvile njegove denuncije najvećeg kalibra, proti učitelju. U tim mnogobrojnim denuncijama jadikuje se licumjerni fratar vlastima kako radi nekih po-java propada ugled njegov kao redovnika, dok ni malo se ne žaca da na očigled cijelog sela i makarskog podržaje najintimnije veze sa jednom raspojasalom ženom, i time biva direktnim uzrokom ruglu koje mu silno oslabljuje ugled.

O G L A S

Gradjevno Poduzeće

Petar Blasoffi & Frano Škofon
Ispitani nadzidarski majstor u ŠIBENIKU

poduzimlje svaku vrst gradjevni radnja i popravaka. Specijalista u gradnji štednjaka (Sparherda) i peći za sobe.

Poduzimlje čvrste radnje u cement beton (Eisenbeton) bez potrebe željeznih greda, sa posebnom kancelarijom za nacрте i trebov-nike u kući Pasini put Suda. 8

PUČKA TISKARA

D. V. Iljadica i drugovi
ŠIBENIK

Preporuča se za sve u tiskarsku struku zasjecajuće radnje, Cijene umjerene.

MARKO MARKOVINA

SPLIT —
TELEFON 93.

Skladište i zastupstvo
Peći i šparherda,

Eternita,
Cijevi, dimnjaka i pločica keramike □

Stakala, prostih i ornamen-talnih □

Papendeka tankog i debeloga Zahoda porculane i t. d. 26

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA — PODRUŽNICA ŠIBENIK

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU - DIONIČKA GLAVNICA Kr.
2.000.000 - PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

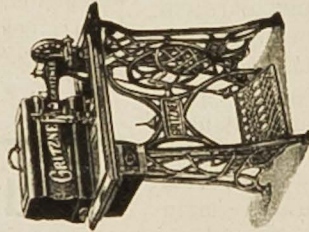
BANKOVNI ODJEL PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE

MJENJAČNICA KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SREĆKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTIV GUBITKU ŽRIE-
BANJA. REVIZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. -----

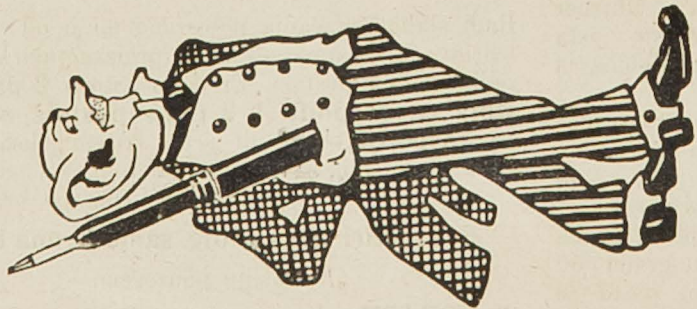
PAPIRNICA
JURAJ GRIMANI
ŠIBENIK

Pribor za pišace strojeve svijuh sistema. —
— Razglednica i svih ostalih kancelarijskih - - predmeta. Svi školski risači i pišaci predmeti.

Gritzner Šivači Strojevi
Kao za kućnu uporabu i vezivo — tako za svaku industrijalnu radnju najbolji.
Gritzner Koturače
odlikuju se već od godina čvrstoćom i kvalitetom materijala.
Svakovrsne Igračke i Bijouterije.

Automatična olovka i pera —
52-22

Penkala

PIO TERZANOVIĆ
Šibenik

Velika zaliha za ljetnu sezonu

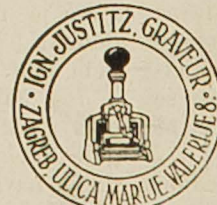
MUŠKIH ODIJELA

Najmodernijeg kroja uz vrlo

umjerene cijene 21-52

NE BOJI SE UTKAMICE.

PRVA ZAGREBAČKA TVORNICA

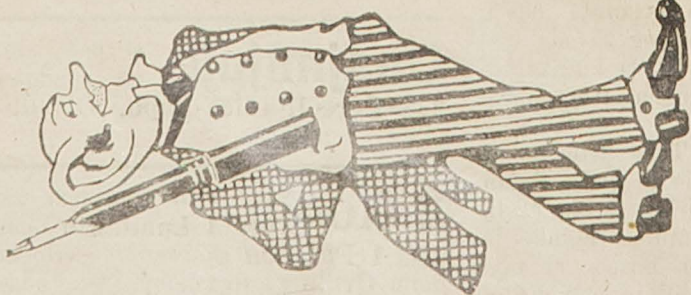

pečata iz mjedi i gume za urede. — Tvornica email tabla i tablica.

Strojevi za numeriranje i t. d.

Glavno zastupstvo za Dalmaciju: 24

Petrić Ljubomir - Split

Penkala

PRVA ZAGREBAČKA TVORNICA

pečata iz mjedi i gume za urede. — Tvornica email tabla i tablica.

Strojevi za numeriranje i t. d.

Glavno zastupstvo za Dalmaciju: 23

Petrić Ljubomir - Split